

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

STANICA PLANINARSKIH VODIČA SPLIT

S P O M E N I C A

1976. - 2011.

Split, prosinac 2011.

SADRŽAJ

	str.
1. Predgovor	3
2. Osnivanje Stanice Split	4
3. Posebne aktivnosti Stanice	9
4. Omladinska planinarska transverzala	11
5. Literatura	12
6. Dinara'80	13
7. Tradicionalni uspon na Debelo brdo	16
8. Domovinski rat	19
9. Uspon na Dinaru	22
10. 20. obljetnica Stanice	23
11. 25. obljetnica Stanice	24
12. Spomenice	25
13. Vodstvo Stanice od 1976-2011	28
14. Školovanje i stručno usavršavanje	29
15. Pregled školovanja vodiča	
- vodiča društvenih izleta	34
- vodiča pripravnika	35
16. Popis vodiča Stanice Split	
- vodiči društvenih izleta	36
- planinarski vodiči pripravnici	37
- vodiči ljetnih pohoda	39
- planinarski vodiči	39
17. Rezultati osposobljavanja	40

PREDGOVOR

Shvativši postojanje problema zaštite ljudi u planini, sigurnijeg kretanja i boravka u planinama, javlja se potreba preventivnog djelovanja. Tako dolazi do osnivanja vodičke službe koja je u prvim počecima djelovala zajedno sa markacistima i skijašima.

Na zahtjev međunarodne organizacije UIAA, počinje organizirana edukacija planinarskih vodiča i djeluje sve do današnjih dana.

Vodička služba Hrvatskog planinarskog saveza djeluje preko svojih Stanica planinarskih vodiča.

Služba je organizirana na načelu dragovoljnosti, a stručno je osposobljena za vođenje planinara i drugih osoba u planine u svim klimatskim i vremenskim uvjetima i na svim terenima.

Zadaće ostvaruje: samostalnim organiziranjem vodičkih škola, tečajeva i seminara, kontinuiranim stručnim usavršavanjem svojih članova i organiziranjem ispita za postizanje odgovarajućih stručnih naziva.

U svome radu podstiče napredovanje članova, razvija i jača tjelesne sposobnosti za što bolje svladavanje napora pri vođenju, brine o zaštiti planinske prirode i očuvanju kulturnih i povijesnih spomenika u planinama, organizira planinarske pohode, ture i vježbe od značaja za planinarsku organizaciju.

Stanica planinarskih vodiča Split 1976 - 2011

OSNIVANJE

Sve izraženiji zahtjevi planinarskog članstva za organiziranim izletima, pohodima i planinarskim turama, te drugim oblicima aktivnosti u planini, upućuju na potrebu stručnog vođenja.

Drugim riječima ukazuje se potreba osposobljavanja odgovarajućih stručnih vodičkih kadrova.

Tako je u dogovoru sa Komisijom za vodiče Planinarskog saveza Hrvatske, Planinarski odbor Dalmacije imenovao posebnu komisiju sa zadaćom utvrđivanja uvjeta za osnivanje Stanice planinarskih vodiča Split.

Komisija je podnijela izvješće Planinarskom odboru Dalmacije u kojem su naznačeni uvjeti i stanje u planinarskoj organizaciji općine Split, s napomenom da isti omogućuju postojanje ovakve specijalizirane planinarske aktivnosti.

Tako je Planinarski odbor Dalmacije na svojoj sjednici **21. studenog 1975.** godine predložio radnje i imenovao Inicijativni odbor za osnivanje Stanice planinarskih vodiča Split.

Na čelu Inicijativnog odbora je tadašnji tajnik Planinarskog odbora Dalmacije, prof. Milan Sunko.

Osnivanju su prethodile različite pripremne aktivnosti:

- organizirana je škola za planinarske vodiče,
- osigurani su polaznici, predavači, instruktori te potrebna tehnička oprema i pomagala i sl. Paralelno su organizirane odgovarajuće praktične vježbe i drugi oblici stručnog usavršavanja.

U prvu školu planinarskih vodiča u Splitu, bilo je uključeno 22 polaznika. Neki su odustali tijekom rada škole, neki nisu udovoljili zahtjevima programa, tako da je na kraju prve organizirane vodičke škole u Splitu zadovoljilo svega 13 polaznika i steklo naziv vodič pripravnik.

Aktivnosti se nastavljaju i početkom prosinca 1976. godine, kada se organiziraju prvi ispiti za vodiče ljetnih pohoda.

U zapisniku o ispitima stoji:

Na temelju zaključka sjednice Komisije za vodiče PSH održane dana **15. studenog 1976.** godine organiziraju se ispiti za vodiče ljetnih pohoda.

Ispite će provesti Ispitna komisija u sastavu:

Vladimir Mlinarić, predsjednik
 Čedomir Alfirević, član
 Milan Sunko, član
 Goran Gabrić, član

Kao član promatrač Bogomir Medić, predsjednik Planinarskog društva "Mosor" Split.

Istovremeno se pripremalo odgovarajuću normativnu dokumentaciju za osnivanje Stanice vodiča. Radilo se na Pravilniku o Vodičkoj službi po kojem će djelovati nova Stanica u Splitu.

Prvi ispiti planinarskih vodiča u Splitu
M. Sladić, A. Višić, L. Popović, Z. Kuzmanić, G. Gabrić,
M. Sunko, N. Svetec, i predsjednik HPD „Mosor“, član
promatrač, Bogomir Medić, „Malačka“ – 25.12.1976. g.

Nakon održanih ispita za vodiče ljetnih pohoda, stvoreni su osnovni uvjeti za osnivanje Stanice vodiča. Tako je organiziran **Osnivački sastanak 5. prosinca 1976. godine** na planinarskom domu "Malačka".

Sastanku su prisustvovali planinari, planinarski vodiči, predstavnici Planinarskog saveza općine Split i predsjednik Komisije za vodiče Planinarskog saveza Hrvatske Vladimir Mlinarić.

Osnivački sastanak je otvorio i njime rukovodio Milan Sunko - predsjednik Inicijativnog odbora. Nakon kraćeg izlaganja o potrebi osnivanja Stanice u Splitu, prisutni su prihvatili Pravilnik Stanice vodiča Split, koji je usuglašen sa Pravilnikom Komisije za vodiče PSH.

Nakon usvojene odluke o osnivanju Stanice Split i prihvaćenog Pravilnika o radu Stanice planinarskih vodiča Split, prešlo se na izbor vodstva Stanice.

Za prvog pročelnika Stanice planinarskih vodiča Split izabran je **Milan Sunko**, za tajnika **Neven Svetec**, a za oružara **Marko Sladić**.

Neven Svetec, Milan Sunko

Stanica planinarskih vodiča Split je prvi put registrirana u Splitu **15. studenog 1977. godine**, kada je izvršen upis u Registar udruženja građana i ostvarena pravna osobnost i samostalnost.

Stanica planinarskih vodiča od tada djeluje temeljem:

- Statuta Stanice Split,
- Pravilnika o radu vodičke službe HPS,
- godišnjeg programa rada.

Stanica planinarskih vodiča Split samostalno je djelovala, temeljem svog Statuta i Pravilnika o radu vodičke službe HPS. Treba naglasiti da je tada u Statutu imala svoj amblem, značku i zastavu. Zastava je označena plavom i bijelom bojom sa oznakom Stanice planinarskih vodiča Split.

S obzirom da smo tada bili neformalni članovi HPS, tražili smo od svog osnivanja da djelujemo kao organizacija sa pravnom osobnošću i u svom radu preuzimamo sve Zakonom predviđene obveze.

Svoju aktivnost Stanica organizira, planira i programira. Programski sadržaji su uglavnom prihvatljivi i planinarski vodiči, kao realizatori, uključuju se u ostvarivanju zadaća vodičke službe.

U početku, vodiči i pripravnici djeluju kroz aktivnosti Stanice, jer nisu prihvaćeni u svojim matičnim planinarskim društvima.

Postupno se aktivnosti proširuju, a planinarska društva tu aktivnost promatraju sa otvorenim nezadovoljstvom. Sigurno je da su ovakvom stanju odnosa doprinijeli neodgovorni pojedinci kako u Stanici, tako i u planinarskim društvima.

Vrijeme je promicalo, dolazili su novi vodički kadrovi, a Stanica je lutala u svojim nedorađenim koncepcijama. U jednom je razdoblju ostala zapravo izolirana, bez pomoći u prvom redu od Komisije za vodiče PSH, Planinarskog saveza općine Split i povremeno od planinarskih društava u Splitu.

Međutim, treba istaknuti pozitivne činjenice koje nam govore o Stanici kao organizaciji koja je mogla organizirati velike i značajne izlaske ljudi u prirodu i planinu. Mogla je organizirati, voditi i osiguravati velike skupine ljudi (planinara, građana, mladeži i drugih zainteresiranih udruga). Zapravo, mogla je ono što mnoga planinarska društva ili njihove izletničke sekcije nisu mogle ostvariti. Takva aktivnost je povećavala tenzije između planinarskih društava i Stanice te još više udaljavala planinarska društva i stvarala zategnute odnose.

Ovakvim odnosima je doprinijelo i povoljnije financijsko stanje Stanice, jer je ostvarivala sredstva za aktivnosti vođenja, školovanja i stručnog usavršavanja vodičkih kadrova.

S obzirom da smo punih 26 godina bili neformalni članovi HPS, zatražili smo zahtjev za **prijam u HPS - 25. 09. 2001.** godine.

Zahtjev je tada odbijen s obrazloženjem da se mora najprije promijeniti Statut HPS i tek nakon toga smo primljeni u **Hrvatski planinarski savez** i Komisiju za vodiče HPS.

POSEBNE AKTIVNOSTI STANICE U POČETNIM UVJETIMA DJELATNOSTI

Sudjelovanje u vođenju žena pod nazivom "Uspon 100 žena na Mosor" u organizaciji HPD "Mosor" iz Splita. Ta je tradicionalna akcija počela 1974. godine i postala je najmasovnija godišnja planinarska akcija u Hrvatskoj, na kojoj sudjeluje i po tisuću žena.

Naši vodiči su sudjelovali u vođenju uspona sve dok je ta manifestacija trajala u okviru programa HPD "Mosor".

Predaja nagrada iz orijentacije, 1978. godine
/ izviđači i srednjoškolci Splita/

Stanica je neko vrijeme pripremala i organizirala natjecanja u orijentaciji. To je bilo u vremenu od 1978 do 1985. godine.

Natjecanja su se održavala na zapadnim padinama Kozjaka, u splitskom polju i na Marjanu. Na natjecanjima su sudjelovali prema određenim propozicijama: planinari iz Splita i Kaštela, pripadnici mornara i vojne policije, zatim odredi izviđača i srednje škole iz Splita.

Na natjecanjima je sudjelovalo od 15 do 35 ekipa koji su se natjecali u snalaženju u prirodi.

Pokale i priznanja istaknutim pojedincima i ekipama u ime Skupštine općine Split dodijeljivao je predstavnik Stanice planinarskih vodiča Split.

Ispiti za prve vodiče, Kozjak 1976.godine
F. Višić, Z. Kuzmanič, Ž. Sladić, A. Višić, L. Popović, G. Gabrić

Stanica planinarskih vodiča Split u svome djelovanju organizirala je uz suradnju sa Komisijom za vodiče 5-ti Zbor vodiča Hrvatske od 12-14. svibnja 1978. godine.

Zbor je organiziran u planinarskom domu "U. Girometta" na Mosoru. Na Zboru je sudjelovalo 45 planinarskih vodiča i pripravnika iz Zagreba, Rijeke, Karlovca i Splita.

Tada je izrađen prigodni poklon sudionicima 5. Zbora sa oznakom "Vickovog Stupa" na Mosoru.

Peti Zbor vodiča Hrvatske na Mosoru, 1978.

OMLADINSKA PLANINARSKA TRANSVERZALA

Stanica je uspješno realizirala projekt transverzale i izvršila sve nužne predradnje: trasiranje staze, markiranje puta, kontrolne točke, dnevnik i spomen značku za obilaznike transverzale.

Transverzalni put počinje u Splitu, kod groblja Lovrinac, vodi preko splitskog polja do sela Mravince, zatim do sela Kučine i dalje stazom preko Kućinske lokve do planinske kuće Lugarnica. Nakon toga put se uspinje kamenitim terenima i serpentinama do ispod vrha Ljubljana i zalazi sa sjeverne strane Mosora u Ljubljanske doce. Nastavlja u zaselak Vukovići (selo Kotlenice), prelazi cestu i dolazi u selo Krušvar. Blažim usponom kroz razvedenu jarugu na Tropošnik i odatle kroz šumu u selo Vojnič, zaselak Terzić i laganim usponom do prvih pa do drugih grobova Splitskog partizanskog odreda u Klapeža ogradi. Tu je bio spomenik u neposrednoj blizini sela Košute, koji je kasnije uništen.

Ova planinarska transverzala je organizirana 1977. godine i upisana u popis transverzala i putova u PSH.

Jedno je vrijeme održavana od Stanice Split, ali je kasnije zapuštena i ostala u mirovanju.

U visokim Alpama

D. Oreb, Z. Knezović, M. Prizmić, S. Mentus,
I. Baras, V. Prizmić, M. Japirko, D. Tudorić, M. Sunko

LITERATURA

Sportske literature je uvijek nedostajalo, a posebno u specijaliziranim edicijama. Ovakvi sadržaji bili su uvijek značajni za planinarsku organizaciju. Posebno su bili značajni za vodiče i ostale specijalizirane aktivnosti u planini.

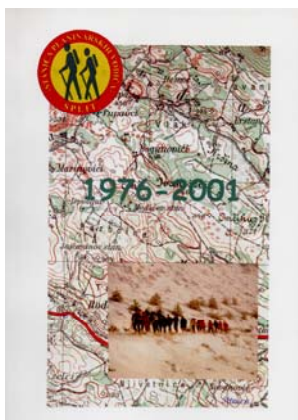
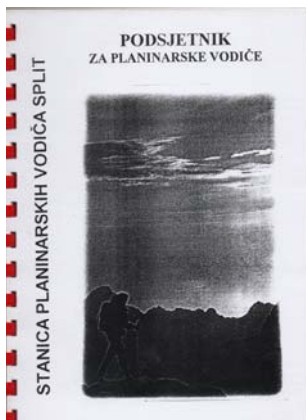
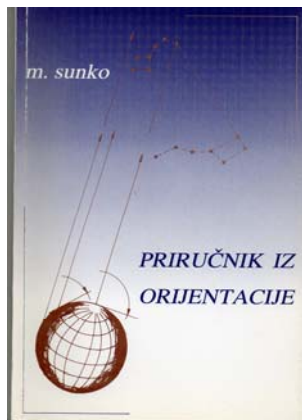
Tako se došlo do spoznaje o potrebi za jednom knjigom o orijentaciji. Tadašnji pročelnik Stanice Milan Sunko uz pomoć Uprave PK "Split" napisao je i tiskao **"Priručnik iz orijentacije"**, 1995.g.

Planinarska literatura je zaista oskudna tekstovima na temu vođenja u planini, na temu vodičke službe, odnosno planiranja, pripremanja i ostvarivanja izleta, tura i pohoda. Baš radi toga je vrijedno spomenuti **Podsjetnik za planinarske vodiče, M. Sunko**.

Sadržaj ovog podsjetnika je nastao djelovanjem i sudjelovanjem u radu planinarskih škola, škola za planinarske vodiče i dugogodišnjim vođenjem planinarskog članstva. Tu nisu samo zapažanja autora, nego i mnoge pojedinosti koje su definirali mnogi drugi planinari i planinarski vodiči u svojoj praksi.

U ovom podsjetniku je prvi put nešto rečeno o elementarnim osnovama psihologije. Tu je i poticaj da se planinarski vodiči zainteresiraju za štiva iz psihologije, što nikako nije na odmet, posebno radi osobnih zapažanja u zaista zahtjevnom odnosu: vodič - skupina - pojedinac !

Podsjetnik je napisao prof. Milan Sunko, pročelnik Stanice planinarskih vodiča Split, 1997. godine.

DINARA '80

Stanica je suorganizator akcije „**Bori se i preživi - Dinara 80**“, koja je započela 15. svibnja 1980. otvaranjem trodnevnog seminara u Splitu. Zadatak je seminara upoznavanje s iskustvima u preživljavanju u prirodi, filozofijom prehrane, jestivim biljem i životinjama močvare i planinskog pojasa, improviziranim prirodnim skloništima i nastambama.

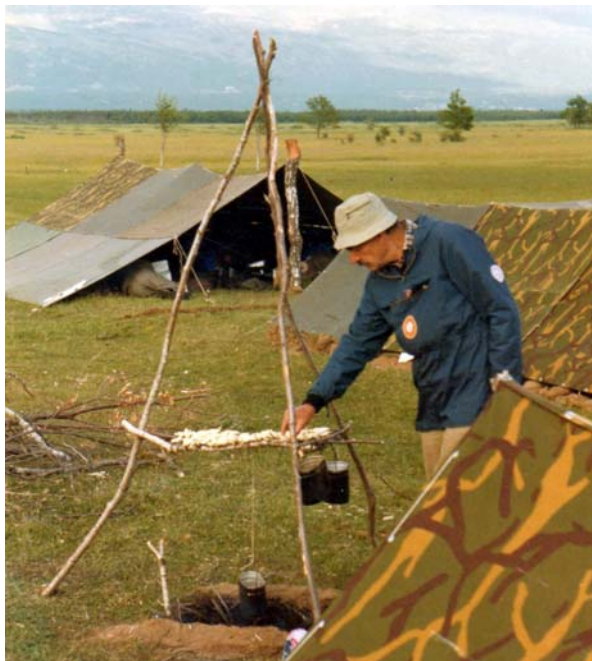
Praktični dio akcije je organiziran i ostvaren od 13. do 22. lipnja 1980. godine u masivu Dinare.

Sudionici ove aktivnosti djelovali su na padinama Troglava, Malim skalicama, u močvarama Velikog ždralovca i na terenu livanjskog polja.

U akciji je sudjelovalo 14 planinarskih vodiča iz Stanice Split.

Svrha akcije je bila, širenje kruga ljudi što razlikuju jestivo od otrovnog bilja, što se ne ustručavaju pojesti guštera ili poskoka, što i bez oružja mogu uloviti životinju, itd ...

Za ishranu smo imali uobičajenu hranu od oko 1100 kalorija, a ostalo do 5000 kalorija trebalo je nadomjestiti hranom iz prirode.

Preživljavanje na Dinari, 1980. godine

Kritična godina organiziranog djelovanja je 1983. Tada su značajno prisutne dvije koncepcije rada vodičke službe. Jedna zastupa konkretnu suradnju sa planinarskim društvima, druga bi prihvatila suradnju ako im tu suradnju zatraže planinarska društva. Uporno se nastavlja čvrsta koncepcija ne obazirući se na opće interese planinarskih društava i planinarstva općenito.

Sva se aktivnost usmjerava neposredno prema građanima, školama i drugim organizacijama koji žele organizirati boravak u prirodi i planini. Ovakva koncepcija jedno vrijeme postiže zaista kvantitativne rezultate, međutim nedostaje kvalitetnijih vođenja i ovakav pristup ima samo djelomične efekte.

Stanica dobiva na korištenje napuštenu Osnovnu školu u podnožju Dinare - selo Glavaš 1986. godine. Objekt se uređuje, oprema i priprema za povremeno korištenje. Kako nije bilo interesa za boravak od strane članova Stanice, korištenje ovog prostora je trajalo kratko.

Ponovo dolazi do čudnih razmišljanja u Upravnom odboru Stanice. Baš tada željeli su upisivanje građana u Stanicu planinarskih vodiča kao i u planinarskim društvima. Svakako su ovakva razmišljanja bila osuđena na neuspjeh.

Stanica je 1977. godine organizirala vodičku školu na Biokovu za članove HPD "Biokovo" iz Makarske.

Stanica planinarskih vodiča Split je organizirala
Vodičku školu na Biokovu za članove
PD „Biokovo“, 1977. godine

Nažalost, moramo spomenuti i tragičan događaj 16. siječnja 1981. Godine. Pri nošenju važnog materijala za RTV toranj na "Sv. Juri" u velikoj mećavi sa žestokim naletima bure, pod Troglavom je smrtno stradao naš vodič pripravnik, 28-godišnji Slobodan Ravlić.

Neka mu je vječna hvala i slava !

Kasnije je planinarska kuća na Lokvi nazvana "Slobodan Ravlić". Prilikom otvaranja kuće 13. rujna 1981. godine, u ime PSH prisutnima se obratio prof. Milan Sunko i uručio (posmrtno) za Slobodana Ravlića "Srebrezni znak PSH" njegovoj porodici.

Spomen obilježje na Biokovu gdje je poginuo planinarski vodič-pripravnik Slobodan Ravlić iz Makarske

Nešto kasnije dolazi do osnivanja Stanice planinarskih vodiča u Makarskoj, zapravo onda kada su bili postignuti kadrovski i materijalni uvjeti za osnivanje Stanice.

Stanica je osnovana 25. travnja 1986. godine i prva pročelnica je bila Gordana Jurković.

TRADICIONALNI USPON NA DEBELO BRDO

Vrijedno je istaknuti posebnu organizaciju „planinarske Nove godine“, koja se odvija na Debelom brdu (1044 m) na Mosoru i to na Sveta Tri Kralja, 6. siječnja svake godine. Ovu akciju redovito planira i organizira Stanica planinarskih vodiča Split.

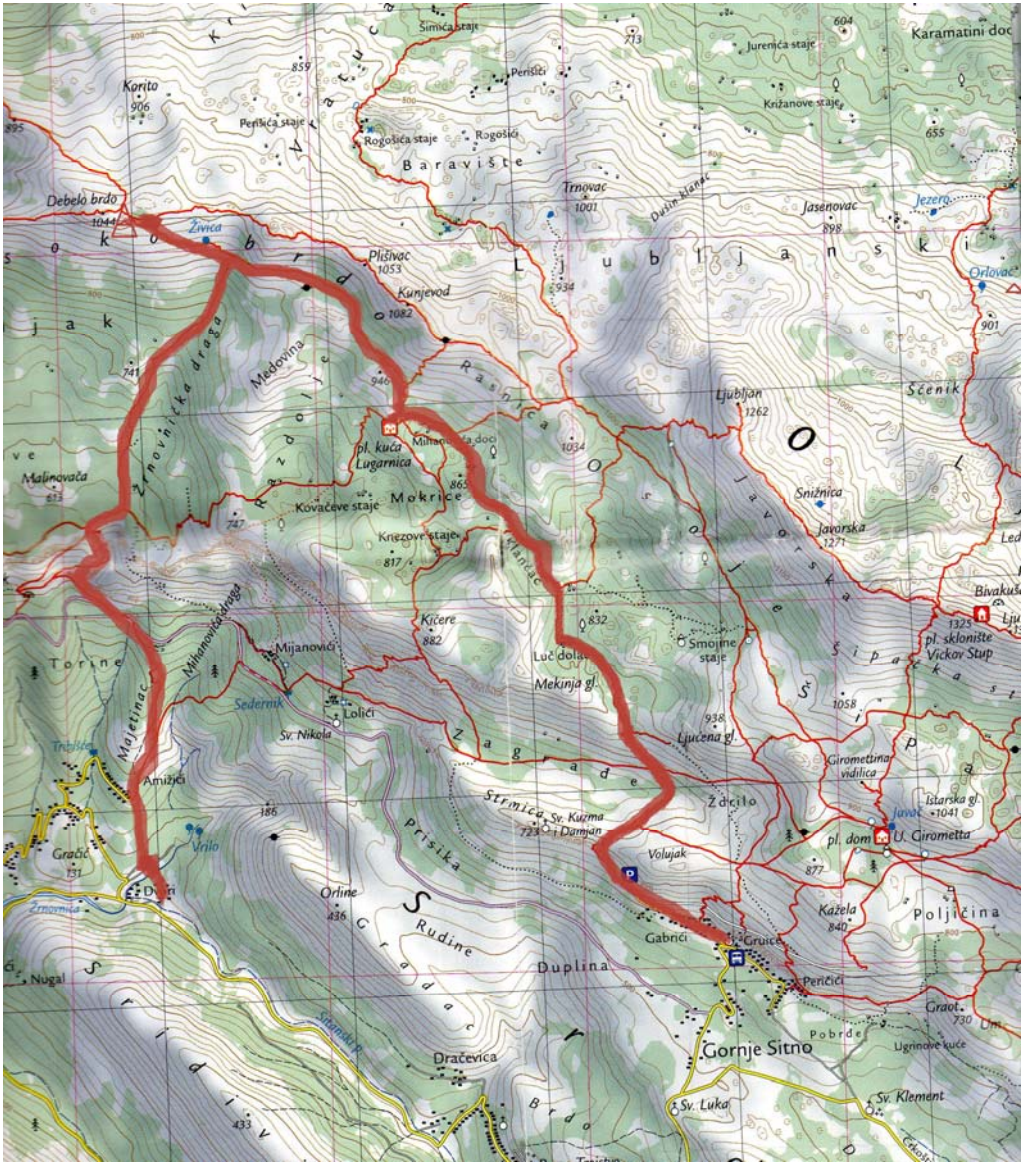
Akcija je prvi put izvedena 1989. godine i postala je tradicionalna akcija Stanice Split. Ovo nije posve običan uspon jer se svake godine na Debelom brdu ispija pjenušac zakopan na planini prošle godine.

Kako je to zimsko vrijeme, nekada je potrebno hodati po začeđenim terenima Mosora. Sudionici uspona su planinari, ljubitelji prirode, sportaši i starija djeca. Kretanje je osigurano od Sitna Gornjeg, preko Volujka, Zagrađa i Vickovih staja do Lugarnice (872m). Tu je odmor i topli čaj koji pripreme domaćini iz HPD "Mosor". Dalje se ide preko Živice do vrha Debelo brdo. Tamo se ispija pjenušac, zakopan prošle godine i nakon zdravice, nove boce zakopava tročlana komisija. Nakon toga kolona se spušta u pravcu žrnovničkih zeseoka Amižići i Dvori, gdje završava organizirani uspon.

Na usponu, ovisno o vremenskim prilikama, sudjeluje i do 150 ljudi, pa je potrebno angažirati 15 do 20 vodiča i nekoliko članova HGSS.

Proslava „planinarske Nove godine“ Debelo brdo na Mosoru

Ovu akciju je predložila i nekoliko puta vodila Mira Buzuk-Baras, Vodič društvenih izleta iz naše Stanice.

Prosječan dinamički plan za uspon na Debelo brdo:

Split (Sukoišanska - autobus)		07.00 sati
Split - Sitno gornje		07.50 sati
Sitno Gornje - Vodovod	15'	08.05 sati
*Vodovod (prikupljanje)	10'	08.15 sati

Vodovod - Volujak	20'	08.35 sati
Volujak-Zagrađe-Vickove staje	50'	09.25 sati
*Vickove staje (odmor)	15'	09.40 sati
Vickove staje- Lugarnica	50'	10.30 sati
*Lugarnica (872m) - odmor	30'	11.00 sati
Lugarnica-Živica-Debelo brdo	60'	12.00 sati

* Debelo brdo (1044 m)		
(pjenušac i ručak)	45'	12.45 sati

Debelo brdo-Živica-Žrnovnička Draga	60'	13.45 sati
Žrnovnička Draga-Miličevića špilja	45'	14.30 sati
*Miličevića pećina (odmor)	15'	14.45 sati
Miličevića pećina - Amižići	45'	15.30 sati
Amižići - Izvor Žrnovnice	15'	15.45 sati

Izvor Žrnovnice (povratak za Split)		16.30 sati

Ukupne vrijednosti:	1.55'	6.00
		9.35 sati

Prilozi:

- Topografska karta terena
- Popis mobilne veze

Glavni i odgovorni vodič:

35 godina

DOMOVINSKI RAT

Za vrijeme Domovinskog rata, točnije od 04. ožujka 1991. godine, Stanica postupno djeluje u prirodi, a manje u planini. To su zapravo padine Omiške Dinare, Kozjaka i Mosora. S obzirom da nije bilo moguće dublje ulaziti u planine javlja se dodatna aktivnost, kao sadržaji pronalaženja zdrave prirodne hrane na kopnu, priobalju i otocima.

U ovim aktivnostima su se isticali planinarski vodiči Mira Buzuk-Baras i Alojz Bakota i okupljali priličan broj sudionika.

Vježba planinarskih vodiča na Splitovom klinčanom putu

Ovakvi sadržaji su dobrodošli, međutim u pitanju su bili drugi vidovi aktivnosti kojom su se bavili i kojom su se trebali baviti planinarski vodiči. Ovakva programska situacija ponovo udaljava Stanicu od njezinih osnovnih zadaća, ponovo se stvaraju nesporazumi sa planinarskim društvima i tako se rasipaju i onako u to vrijeme mali kadrovski potencijali. Ovo je zaista bilo kratko razdoblje što je i samo po sebi razumljivo. To se može smatrati epizodom u jednom ratno-poratnom vremenu kada su resursi prirodne hrane i hrane iz prirode imali određeni značaj.

Ta je koncepcija ubrzo ustupila mjesto primarnim zadaćama, kao što su:

- vođenje u planinu,
- osposobljavanje,
- stručno usavršavanje,
- angažiranje vodiča u matičnim društvima.

Stanica organizira mnoge djelatnosti i dolazi do promjena u sistemu rada, sudjeluje se u mnogim planinarskim manifestacijama i Zborovima koje organizira Komisija za vodiče PSH. U aktivnostima koje su organizirane, nije bilo nikada promašaja, incidenata, nesreća i sličnih situacija. Nije se nikada dovodilo u pitanje ozbiljnost i odgovornost vodičke službe. Tome svjedoče mnoge zahvale i priznanja za nesebičan rad i angažiranost planinarskih vodiča u Splitu.

Škola za vodiče Malačka - 2002. godine

Ispiti za vodiče na Malačkoj - 1998. godine

USPON NA DINARU U ČAST DANA DRŽAVNOSTI

Uspón na najviši vrh Hrvatske, Sinjal – 1831 m, organizira se tradicionalno jednom godišnje u početku na Dan državnosti, kasnije na Dan Domovinske zahvalnosti.

Prvi pohod održan je 1998. godine u organizaciji HPS. Nakon toga je odlučeno da se organizacija povjeri HPD "Sinjal 1831" iz Kijeva, Stanici planinarskih vodiča Split i HGSS Split.

Od 1999. godine vođenje je preuzela Stanica planinarskih vodiča Split i organizirala uspon na Dinaru sa južne strane, od zaseoka Glavaš.

Ove aktivnosti su trajale od 1999. do 2005. godine. Organizacija uspona i kretanja na ovom pohodu je bila klasična. Planinarski vodiči su zajedno sa planinarima (kojih je znalo biti i nekoliko stotina) krenuli u pohod Dinari. U takvoj situaciji planinarski vodiči nisu imali što raditi - osim samog vođenja na čelu kolone. Tako je bilo 1999. i 2000. godine. Poznavajući stazu i njene pojedinosti, dogovoreno je da se utvrde odgovarajuće visinske točke i približni daljinar kod uspona na temelju 4.30 sati hoda, te podijele zadaci planinarskim vodičima na usponu. Tako je od 2001. godine uspon organiziran prema prijedlogu odgovornog vodiča Nevena Sveteca uz pomoć Ivice Sorića i Gorana Gabrića. To je značilo da vodiči trebaju boraviti na određenim visinskim točkama, međusobno povezanim mobilnom vezom, a istovremeno i sa Stožerom pohoda i Gorskom službom spašavanja.

Od kada je osnovana Stanica planinarskih vodiča u Šibeniku, na području Šibensko-kninske županije, organizaciju vođenja na Dinaru, preuzimaju nove udruge: Komisija za vodiče HPS, HPD "Sinjal 1831", Stanica planinarskih vodiča Šibenik i HGSS Šibenik.

Uspón na Dinaru iz Glavaša

20. OBLJETNICA STANICE

U planinarskom domu "Putalj" na Kozjaku 14. i 15. rujna 1996. godine održan je Zbor planinarskih vodiča HPS sa predstavnicima iz Zagreba, Osijeka, Varaždina, Karlovca, Zadra, Makarske i Splita, te pridruženih predstavnika iz Šibenika i Dubrovnika, uz aktivnu nazočnost Komisije za vodiče HPS.

Organizacija je povjerena Stanici planinarskih vodiča Split, koja obilježava 20. obljetnicu svoga rada i djelovanja vodičke službe na ovom području.

Rad Zbora obuhvatio je nekoliko značajnih tema pa se raspravljalo o pitanju tretmana vodičke službe i njihovih Stanica, o tehničkim sredstvima za djelovanje, školovanju vodičkog kadra i novom programu osposobljavanja, jer se vodiči kreću i preko granica naše domovine, dakle vode i u visoka gorja. Tako je na Zboru predložen novi koncept školovanja sa samo dva naslova u Vodičkoj službi - Gorski vodič i Gorski vodič-pripravnik, a školovali bi se prema odredbama Međunarodne udruge Saveza gorskih vodiča. O tom pitanju se kasnije dosta raspravljalo i ovaj pristup školovanja nije prihvaćen.

Posebnu pažnju sudionika Zbora izazvao je Zakon o turističkoj djelatnosti, koji će se primjenjivati od 31. prosinca 1996. godine. Naime, ovaj Zakon utječe na dosadašnju praksu organiziranja, planiranja, vođenja i osiguravanja sudionika izleta, pohoda i planinarskih tura.

Na kraju je Komisija za vodiče HPS razradila zaključke koji će biti dostavljeni svim Stanicama planinarskih vodiča.

Valja izraziti zahvalnost Komisiji za vodiče HPS što je prihvatila prijedlog Stanice Split i povjerila joj organizaciju Zbora, te na prigodnom poklonu, uz čestitke za naš 20. godišnji jubilej.

25. OBLJETNICA STANICE

U sklopu obilježavanja 25. obljetnice djelovanja Stanice (1976.-2001.), organizirana je *svečana sjednica* 01. prosinca 2001. godine u Š.C. Gripe u Splitu.

Proslava 25. godišnjice Stanice planinarskih vodiča Split
1976-2001 /M. Mužinić, M. Sunko/

Navečer je organizirana *Vodička večer* u planinarskom domu "Putalj" na Kozjaku, a drugog dana je organiziran *Okrugli stol* o Vodičkoj službi.

Aktualne teme na *Okruglom stolu* bile su:

- normativnost vodičke službe
- problemi službe sa aspekta amaterizma i profesionalizma
- planinarski društveni status službe i vodiča s obzirom na odgovornost vođenja ljudi u planine.

Sudionici *Okruglog stola* bili su predstavnici Komisije za vodiče HPS, te predstavnici stanica: Zagreb, Karlovac, Zadar, Varaždin, Makarska i Split.

U raspravi su teme izlagali pročelnik Komisije za vodiče Darko Luš, Predsjednik I.O. HPS Franjo Novosel, Željko Gobec iz Stanice Zagreb i Goran Gabrić iz Stanice Split.

Dodjela priznanja na domu Putalj, 2001. godine
M. Sunko, D. Luš, Ž. Gobec, Z. Sučić, G. Jurković, N. Svetec

SPOMENICE

Tijekom djelovanja Stanice u prigodnim datumima priredili smo izradu *Spomenica* za određeno razdoblje.

Tako je *Prva Spomenica* Stanice planinarskih vodiča Split, napisana nakon 20. godina aktivnosti i rada vodičkih kadrova. To su podaci o aktivnostima u vremenu od 1976.-1996. godine.

Ovaj dokument su priredili:

Milan Sunko, Dijana Tudorić i Božidar Sučić

Druga *Spomenica* Stanice planinarskih vodiča Split, napisana je nakon 25. godina djelovanja. Tu ima daleko više podataka o aktivnostima Stanice i njenog članstva u vremenu od 1976.-2001. godine.

Ovaj dokument su priredili:

Milan Sunko, Dijana Tudorić i Mladen Mužinić

Tijekom proteklih 35 godina, aktivnosti Stanice vodiča stalno su dopunjavani i regulirani odgovarajućim dokumentima koje donosi Zbor planinarskih vodiča HPS.

Isto tako, vodička djelatnost je regulirana odgovarajućim propisima u kojima su razrađena i definirana mnoga pitanja kao: organizirano i sigurno vođenje planinara i izletnika u planine, njegovanje, razvijanje i unapređivanje vodičke službe i promicanje tehnika vođenja i unapređenja vodičke tradicije.

Ciljevi i djelatnost su postali sve složeniji pa u skladu s tim dolazi do promjena u nastavnim sadržajima i strukturi vodičkih kadrova. Sve nastale promjene definirane su odgovarajućim dokumentima i Statutom po kojem danas Stanica aktivno djeluje.

Danas se prati opći razvitak Vodičke službe i svih novina u ovoj djelatnosti. Posebno su značajne novine u pravilima Vodičke službe, moralnoj i kaznenoj odgovornosti vodiča, te iskustva europskih vodičkih udruga, kako bi naši vodiči mogli ostvarivati zadaće vođenja u domovini i inozemstvu.

Ipak moramo naglasiti, da premda je aktivnost u školovanju kadrova bila kvalitetna, još uvijek nemamo odgovarajući broj vodiča i instruktora. Naime, najveći broj planinara završe tečaj i postane pripravnici za vodiče, ali se dalje slabo uključuje u program školovanja na višim razinama.

Tome pridonosi i program Komisije za vodiče HPS, koja bi trebala učestalije organizirati zimske vježbe i organizirati školovanje instruktora.

Marmolada, Italia, vrh Punta Penia, 3325 m, 1997.
M. Japirko, D. Tudorić, S. Mentus, M. Sunko, N. Jelinić

Zimski vodički tečaj na Platku 2008. godine

Ljetni vodički tečaj na Mosoru, 2011. godine

Stanicu planinarskih vodiča vodili su od 1976. - 2011. godine

Pročelnici:

Milan Sunko
Marko Sladić
Ante Bezmalinović
Dragiša Stepanović
Alojz Bakota
Milan Sunko
Nikola Jelinić
Mladen Mužinić

Tajnici:

Neven Svetec
Marko Sladić
Alojz Bakota
Mira Buzuk - Baras
Mladen Japirko
Ivana Plazonić
Dijana Tudorić
Rade Kečkemet
Tihana Bilić
Dijana Tudorić

ŠKOLOVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE

Kao što je već naznačeno, koncepcije školovanja i stručnog usavršavanja bile su različite u dosadašnjem radu. S vremenom su poprimale sve realnije oblike.

Bez obzira na različite poglede i koncepcije koje su u pojedinom vremenskom intervalu vladale, nikada nije dolazilo u pitanje stručno usavršavanje i školovanje vodičkih kadrova.

Postupno je dolazilo do novih spoznaja, ali kadrovskih promjena. Stručni planinarski kadrovi raznih specijalnosti u Splitu, bili su, a i danas su, temelj vodičke škole i drugih oblika usavršavanja.

Školovanje planinarskih vodiča, poprimilo je određene kvalitete i formiran je ustaljeni sistem obrazovanja kadrova za sve kategorije vodiča.

Prilika je da se od srca zahvalimo svima koji su svoja stručna znanja i iskustvo uložili u edukaciju vodičkih kadrova u Splitu.

Bez njihove neposredne i konkretne pomoći sigurno ne bi mogli govoriti o uspješnosti i stručnosti vodičke službe.

Isto tako treba dati priznanje pojedinim planinarskim vodičima koji su u nedostatku vodiča instruktora HPS, popunjavali i ostvarivali specifične programske sadržaje značajne za vodičku službu. Ovdje se radi o teorijskim predavanjima i praktičnim vježbama.

Stručni kadrovi koji su doprinijeli svojim iskustvom i svojim znanjem na osposobljavanju i stručnom usavršavanju planinarskih vodiča u Splitu.

ČLANOVI STANICE SPLIT:

Vinko Prizmić
Milan Sunko
Neven Svetec
Goran Gabrić
Božidar Sučić
Alojz Bakota
Stevo Mentus
Marko Sladić
Ivan Marinov
Mladen Japirko
Dijana Tudorić
Mira Buzuk-Baras
Mladen Mužinić
Ivica Sorić
Dr. Livia Puljak
Božidar Balaš
Denis Vranješ
Hrvoje Dujmić

VANJSKI SURADNICI:

Natalija Andačić

Željko Bockovac

Stipe Božić

Dr. Ivana Buklijaš

Alan Čaplar

Davor Banić

Zoran Fistonić

Joško Gerželj

Božidar Hlad

Dr. Đemal Hozo

Dr. Marko Jukić

Dr. Miroslav Jurinović

Siniša Kosmos

Dragutin Kralj

Dr. Stipe Lakoš

Lovreček Dražen

Darko Luš

Mr. Mira Morović

Mr. Guido Piasevoli

Dr. Ante Radić

Tonći Rađa

Rudolf Schwabe

Sanja Smodlaka

Matko Škalamera

Robert Štefančić

Dragutin Valečić

Srđan Vrsalović

Hrvoje Vukalović

Dr. Igor Žuljan

Ljetni tečaj za vodiče na Mosoru, 2009. godine

Prilika je da se zahvalimo i članovima Ispitnih komisija HPS, koji su svojim aktivnim učešćem, također doprinijeli ostvarivanju stručnog vodičkog kadra u Splitu:

Davor Banić
 Željko Bockovac
 Marko Ebenšpanger
 Goran Gabrić
 Željko Gobec
 Nada Ilić
 Milan Ivić-Hari
 Dragutin Kralj
 Predrag Kurtin
 Dražen Lovreček

Darko Luš
 Vladimir Mlinarić
 Vlado Novak
 Vinko Prizmić
 Dr. Livia Puljak
 Ivica Sorić
 Milan Sunko
 Neven Svetec
 Dragutin Valečić

Aiguille du Midi, 3843 m,
 Sunko, Sladić, Stepanović, Gabrić, Kabić, Prizmić - 31.07.1976.

U Vodičkoj službi djeluju različito školovani i stručno osposobljeni kadrovi. U pravilu se razlikuju prema stručnim nazivima, a time i prema stručnim obvezama u Vodičkoj službi.

Obveze mogu biti u planinarskom društvu, ali isto tako i u Stanici planinarskih vodiča. Dakle, obveze mogu biti dvojake.

Naime, vođenje pojedinih izleta, tura i pohoda zahtjeva i odgovarajuću stručnost, iskustvo i inventivnost uz neophodnu toleranciju u radu s ljudima.

Složenost ture i pohoda, u prvom redu traži odgovarajućeg stručnog vodiča tj. odgovornog vodiča. Zatim, se traže odgovarajući pomoćnici, što također ovisi o zahtjevnosti, složenosti i odgovornosti pojedine ture-pohoda.

Preuzimanje odgovornosti je stvar svakog pojedinca. Ako se netko ne osjeća sposobnim preuzeti vođenje, k tome i odgovornost, to mu nitko ne može zapovjediti. Naime, Vodička služba je organizirana na načelu odgovornosti.

Ako je odgovorni /glavni vodič/ preuzeo organizaciju i vođenje, preuzeo je i odgovornost za sve sudionike na turi-pohodu i sl. Naime, što je vodič stručniji /ima viši naziv/ tim je njegova odgovornost veća. Ali je zato i pretpostavka veća u smislu garancije kvalitetnijeg i sigurnijeg ostvarivanja vođenja.

Vodički tečaj na Mosoru, 2005.godine

PREGLED ŠKOLOVANJA VODIČA DRUŠTVENIH IZLETA

Godina	Voditelj škole-tečaja	Broj polaznika
1985.	V. Mlinarić	12
1995.	M. Sunko	12
2007.	G. Gabrić	21
2010.	G. Gabrić	20
2011.	G. Gabrić	27

Tečaj za vodiče društvenih izleta, Mosor - 2010. godine

PREGLED ŠKOLOVANJA
VODIČA PRIPRAVNIKA

Godina	Voditelj škole-tečaja	Broj polaznika
1976.	M. Sunko - SPV	13
1977.	M. Sunko - SPV	10
1978.	M. Sunko - SPV	11
1979.	M. Sunko - SPV	9
1981.	M. Sunko - SPV	12
1983.	M. Sladić - SPV	4
1986.	M. Sladić - SPV	14
1990.	M. Sladić - SPV	15
1994.	M. Sunko - SPV	8
1997.	V. Prizmić - SPV	25
2002.	G. Gabrić - HPS	19
2003.	G. Gabrić - HPS	13
2004.	G. Gabrić - HPS	13
2005.	G. Gabrić - HPS	18
2006.	G. Gabrić - HPS	18
2007.	G. Gabrić - HPS	15
2008.	G. Gabrić - HPS	15
2009.	G. Gabrić - HPS	20
2010.	G. Gabrić - HPS	20
2011.	G. Gabrić - HPS	24

VODIČI DRUŠTVENIH IZLETA

Antolos Marija

Antunac Ivo

Arnautović Željko

Banić Matko

Bašić Alida

Bigava Ante

Bjelić Dalibor

Burica Gordana

Buzuk-Baras Mira

Čapeta Bruno

Franulović Ksenija

Grgić Dušanka

Juras Ante

Kaštelančić Robert

Kralik Eli

Kuzmanić Aleksandra

Kuzmanić Marijana

Laušić Ita

Lujić Ivana

Mach Jagoda

Martinić Marija

Martinović Veljko

Matošić Željko

Melvan Zdenko

Mijota Dragan

Milić Ante

Mrković Milivoj

Novaković Biljana

Mrković Milivoj

Novaković Biljana

Protega Mate

Radman Mara

Stamatović Željko

Strunje Ante

Sučić Božidar

Šupe Vlatko

Tadin Ivo

Tenžera Ljiljana

Vuković Vanja

Zubčić Tomislav

PLANINARSKI VODIČI PRIPRAVNICI

Alfirević Srđan	Franić Slaven
Alunić Marin	Gizdić Ivo
Antolković Zdravko	Grgasović Tonči
Ateljević Zoran	Hrga Darko
Bačić Pajo	Ilić Ankica
Bakica Vali	Ivandić Anđelko
Balaš Božidar	Jahić Hamzija
Balić Filip	Jakelić Goran
Baranović Zorana	Jazvo Miroslav
Batina Mladen	Jurčev-Brgin Katica
Bedalov Anica	Kapitanović Filko
Beram Božo	Katić Ilija
Bilandžić Damir	Katunarić Tea
Bilić-Dražković Tihana	Kečkemet Radovan
Bogić Željko	Klarić Željko
Borić Ivo	Kostić Savo
Borovčanin Slavica	Kostić Željko
Bubić Vedran	Krnčević Petar
Bučan Jerko	Kuran Mladen
Buklijaš Ivana	Lalić Zlatko
Buzuk-Baras Mira	Laurić Igor
Cega Ante	Ljubenkov Franko
Crnjac Petar	Majković Katica
Cvitković Nediljko	Maksimović Damir
Čulav Miljenko	Maksimović Radmila
Drviš Ivanka	Maleš Smilja
Dučić Zora	Maleš Stevo
Duvančić Miro	Maretić Zlatko
Đirlić Gordan	Marinov Ivan
Far Goran	Marović Anamarija

Martić Vera
Mihaljević Ankica
Milano Salvatore
Milanović Miljenko
Miljuš Milan
Milosavljević Nenad
Mračević Ivica
Mrdaković Milorad
Mustapić Petar
Ninčević Ico
Novaković Tomislav
Omahen Janez
Ostojić Josip
Ovas Josip
Parađina Jugana
Pavić Dražen
Pavić Ivica
Penović Draga
Perišić Andrej
Perkušić Ana
Pešić Eugen
Plastić Zlatko
Plazibat Nikica
Plazonić Ivana
Polak Miroslav
Popović Milorad
Prelas Marko
Prijić Dragan
Prišilić Lucija
Puljak Livia
Racetin Ivana

Radman Mara
Rajković Mladen
Ravlić Slobodan
Repajić Duško
Sajc Dragutin
Sigurnjak Mandica
Skračić Zoran
Sladić Vinka
Srđan Brajević
Stepanović Dragiša
Stepanović Jelena
Šaljić Nenad
Štambuk Tade
Štrkljević Enver
Šulenta Goran
Tenžera Ljiljana
Tešija Damir
Tetlo Branko
Tolj Biserka
Turković Anita
Uvodić Željko
Vidoš Đani
Vitić Jozo
Vlahušić Katija
Vranić Roko
Vranješ Denis
Vukosav Josip
Zlendić Goran
Žalac Milan
Žanetić Milivoj
Živković Radojica

VODIČI LJETNIH POHODA

Bakota Alojz	Nikolin- Weindinger Sofija
Balov Željko	Oreb Dragana
Baras Ivo	Popović Leo
Bebić Frane	Prizmić Maja
Bezmalinović Ante	Prizmić Vinko
Bućan Ana	Puljas Grgo
Burica Tarita	Ristić Blagoje
Čagalj Ante	Roje Nenad
Dujmić Hrvoje	Sajc Tereza
Gabrić Goran	Sladić Marko
Hrdlička-Bergelj Vesna	Sorić Ivica
Japirko Mladen	Sučić Božidar
Jurković Gordana	Sučić Zvezdana
Knezović Zoran	Sunko Milan
Kovač Igor	Svetec Neven
Kurtović Borut	Višić Ante
Kuzmanić Zvonko	Višić Frane
Laurić Igor	Vuković-Baras Slađana
Mentus Stevo	Zarić Branko
Mužinić Mladen	

PLANINARSKI VODIČI

Gracin Joso	Orlandini Pjero
Ilić Nada	Protega Mate
Jelinić Nikola	Radaljac Jurjana
Kujundžić Zvonimir	Tudorić Dijana

REZULTATI OSPOSOBLJAVANJA

Tijekom proteklih godina učinjeno je mnogo na osposobljavanju planinarskih vodiča i pripravnika. Organizirane su škole za vodiče ljetnih i zimskih pohoda i seminari za vodiče društvenih izleta. One su doprinos aktivnosti Stanice planinarskih vodiča Split u osposobljavanju vodičkih kadrova.

Tako je u Splitu ukupno osposobljeno tj. školovano 209 planinara za vodiče društvenih izleta, vodiče pripravnike i planinarske vodiče.

Osim školovanja redovito se ostvaruju iz godine u godinu programi stručnog usavršavanja. Jedno vrijeme se posebna pažnja pridavala pripravicima na obveznom stažiranju. Za njih se organiziraju posebni seminari i upriličuju posebne planinarske ture i pohodi. Osim toga, redovito se organiziraju odgovarajuće praktične vježbe iz značajnih tehnika neophodnih planinarskom vodiču.

Radi kvalitetnije edukacije vodičkih kadrova u svrhu stjecanja odgovarajućih visokogorskih iskustava, povremeno se planiraju, organiziraju i ostvaruju visokogorski pohodi u Alpe. Odricanjem, štednjom i skromnim sredstvima, nastojimo omogućiti našim istaknutim članovima boravak u visokom gorju.

Tako su u proteklih nekoliko godina naši vodiči boravili sa ciljem stručnog usavršavanja, na vrhovima naših i stranih planina: Cincar, Prisojnik, Triglav, Stol, Jelovec, Mangart, Reissek, Pic Bou, Punta Penia, Punta Rocca, Monte Rosu, Grossglockner, Mont Blanc i drugi!

Organizirani odlazak u visoka gorja treba iskoristiti kao pripremu za polaganje ispita za naziv PLANINARSKI VODIČ. Ovakva praksa se pokazala značajnom za pripremanje i organiziranje visokogorskih pohoda, jer zahtjeva složene pripreme i veliku angažiranost svih sudionika pohoda.

Ovakvi zahvati traže temeljite pripreme za boravak u visokim planinama, osiguranje-nabavu osobne i tehničke opreme, kondicijske i tehničke pripreme sudionika, te potrebna novčana sredstva.

Vodička služba mora se i dalje razvijati u Stanicama planinarskih vodiča, a one u pravilu trebaju djelovati samostalno na određenom području.

Tijekom proteklih trideset pet godina djelovanja, mnogo se toga dogodilo i promijenilo. Mijenjali su se kadrovi, neki su više, a neki manje žrtvovali svoje slobodno vrijeme i tako omogućili razvitak Stanice Split do današnjeg stupnja. Neki od osnivača još su i danas aktivni, nekih nema više među nama.

Neka im je vječna hvala!

Na kraju se želimo zahvaliti dosadašnjim i sadašnjim članovima za neprekinuti rad Vodičke službe u Splitu tijekom punih 35 godina.

Ovom zaista skromnom SPOMENICOM nastojali smo dati barem djelomičan prikaz našeg rada u povodu 35-te obljetnice naše Stanice.

S obzirom na to da su izvori podataka ponekad nepotpuni, mogla nam se potkrasti poneka pogreška ili propust. Ne zamjerite, već pošaljite svoje ispravke i komentare. Time ćete pomoći ostvarivanju funkcije ovog izdanja.

Izdavač i nakladnik:

Stanica planinarskih vodiča Split
21001 Split, Tončićeva 1, p.p. 407

Objavljeno kao spomen-spis u okviru proslave 35 obljetnice
Stanice planinarskih vodiča Split.

Autori: Milan Sunko
Dijana Tudorić

Za izdavača: Mladen Mužinić

Lektori: Goran Gabrić
Ivica Sorić

Tisak: "Zebra", Vinkovci

*Fotografije: iz aktivnosti Stanice planinarskih vodiča Split.

(Jedna pričuvna slika ako zatreba, bez naslova)